

SZÉCHENYI ISTVÁN EGYETEM

GYŐR

A FORGÁCSLEVÁLASZTÁS ALAPJAI

GYÁRTÁSTECHNOLÓGIA NGB_AJ008_1

Műszaki menedzser (BSc) szak, Mechatronikai mérnöki (BSc) szak

A FORGÁCSLEVÁLASZTÁS ALAPJAI

6. előadás

Összeállította: Dr. Pintér József

Vázlat

1. A forgácsolás igénybevételei modellje
2. A forgácsolási alapmodell
3. Forgácsolási alapfogalmak
4. A forgácsolás folyamata és mechanikája
5. A forgácsolás energetikai kérdései
6. Szerszámelhasználódás, szerszáméltartam
7. Felületi érdesség

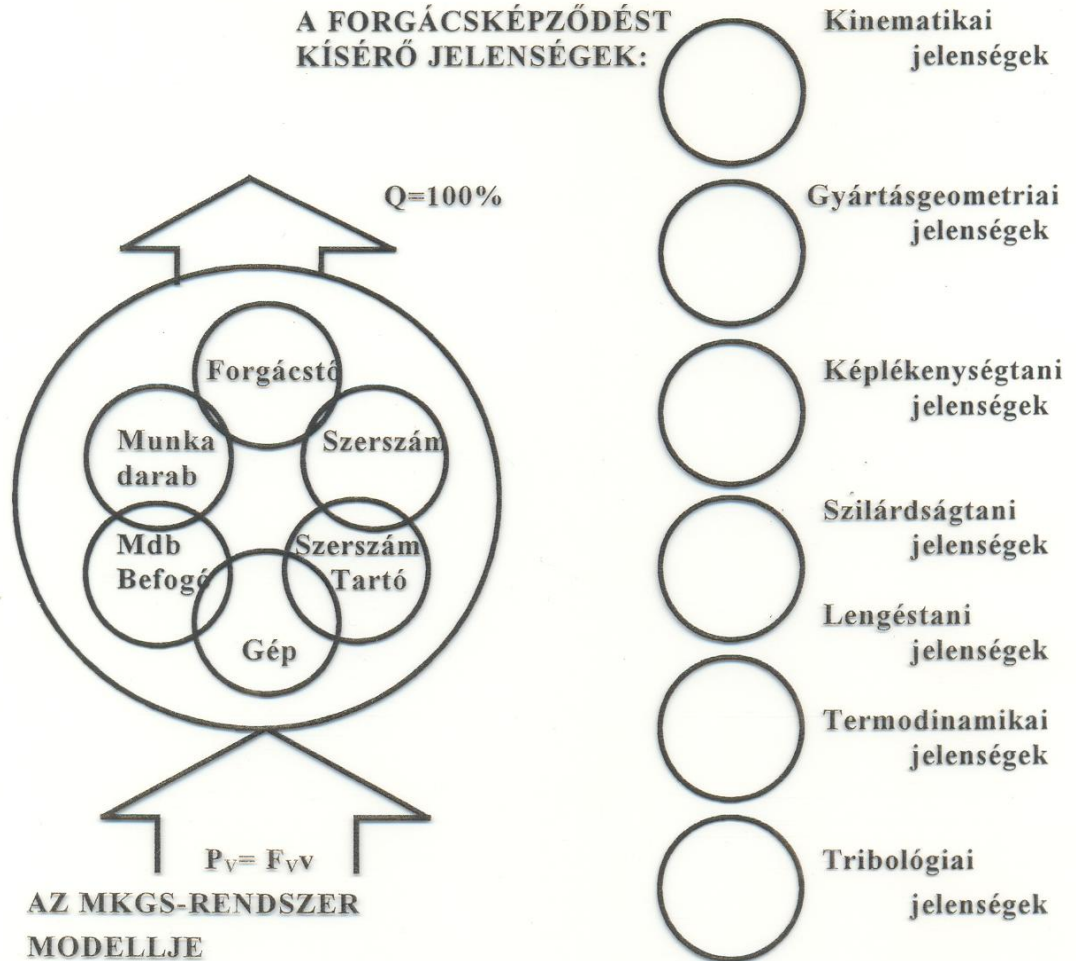

A forgácsolás igénybevételei modellje

$$Q = 100\%$$

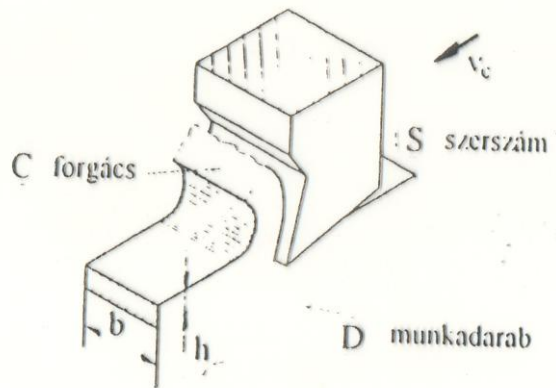

$$P_v = F_{v \cdot} v$$

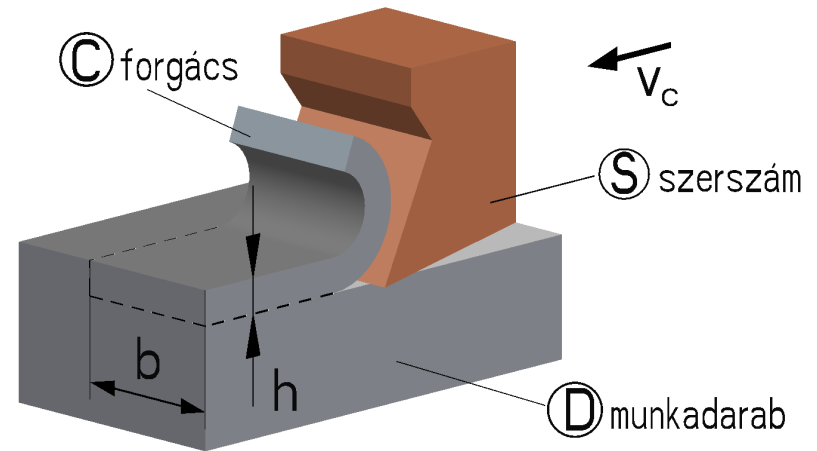

Forgácsolási alapmodell 7.1. ábra Gyalulás

7.1. ábra. A forgácsolás és rendszere

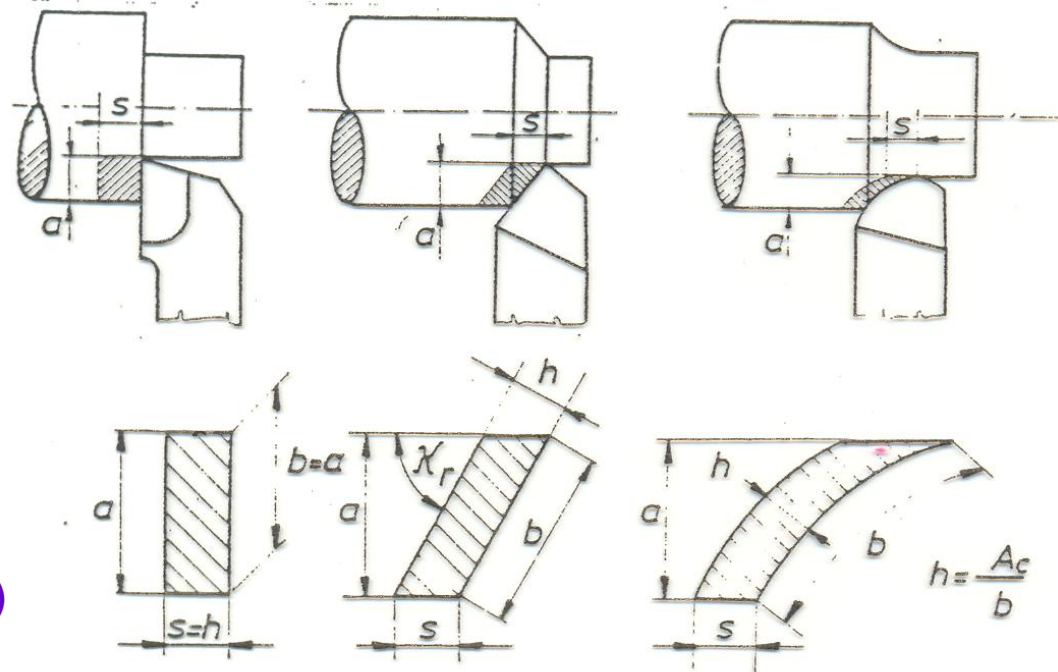

Alapfogalmak

v_c	☞	forgácsolósebesség
f	☞	előtolás
a	☞	fogásmélység
n_c	☞	fordulatszám
$h; b$	☞	elméleti forgácsolóméret
$A = h \cdot b$	☞	elméleti forgácsolókeresztmetszet
v_f	☞	előtolási sebesség $v_f = n_c \cdot f$
q_c	☞	anyagleválasztási sebesség
$q_c = a \cdot f \cdot v_c$		

Alapfogalmak

- s ➔ előtolás (mm/ford)
- a ➔ fogásmélység (mm)
- $h; b$ ➔ elméleti forgácsméretek (mm)
- $A_c = h \cdot b$ ➔ elméleti forg. keresztmetszet (mm²)

4.1.5. ábra Az elméleti forgácskeresztmetszet esztergálásnál
Forrás: Igaz Jenő: Forgácsoló megmunkálás II/1. 1.6. ábra 28. old.

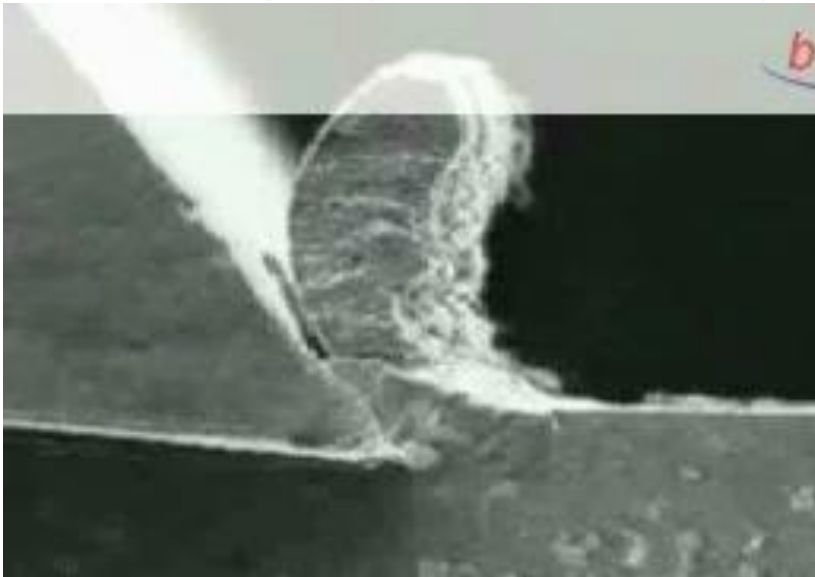

Forgácsolás folyamata és mechanikája

Az anyag a nyírási síkban erősen deformálódik

☞ majd anyagszakadás

☞ a fő igénybevétel ☞ nyírás

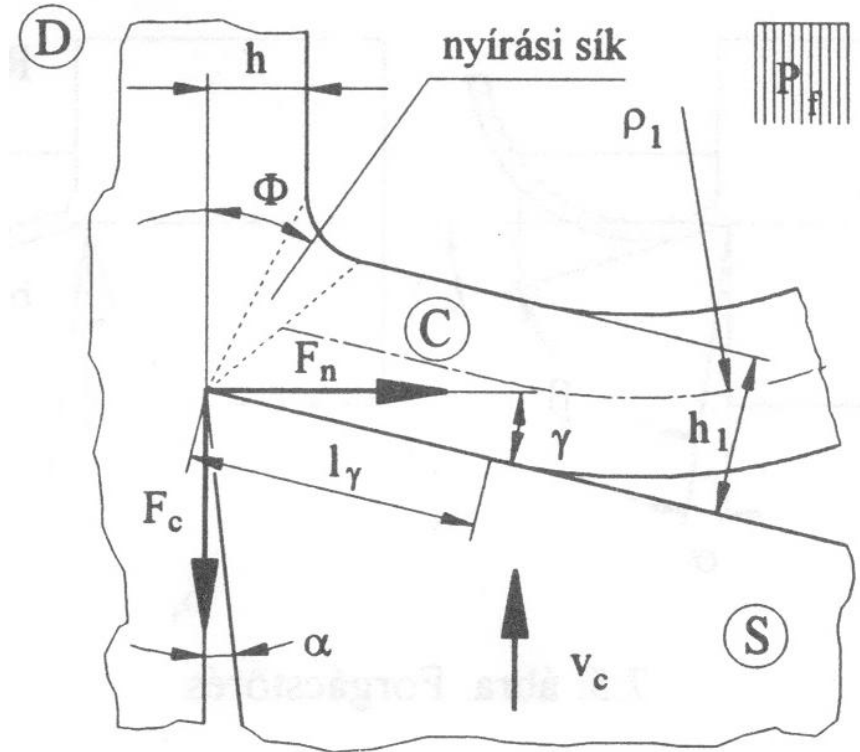
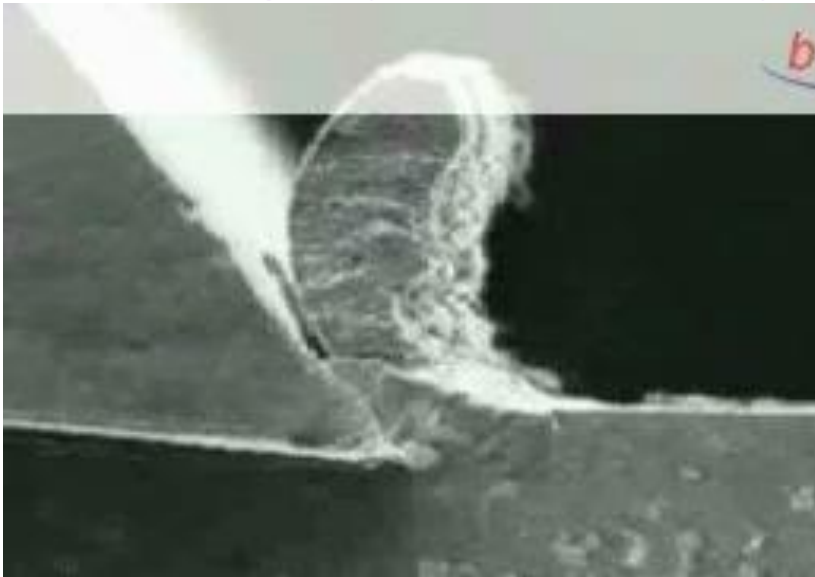

Forgácsolás folyamata és mechanikája

Az anyag a nyírási síkban erősen deformálódik

☞ majd anyagszakadás

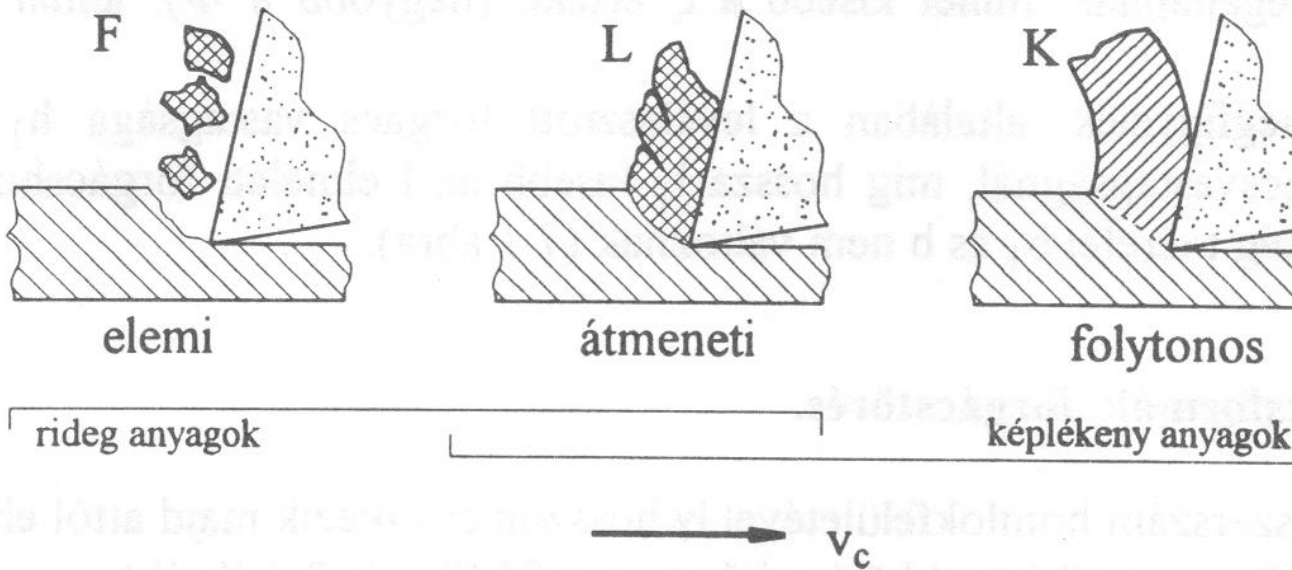
☞ a fő igénybevétel ☞ nyírás

7. 3. ábra. Forgácsleválás

Forgácsolás folyamata és mechanikája

Különböző forgácstípusok keletkeznek:

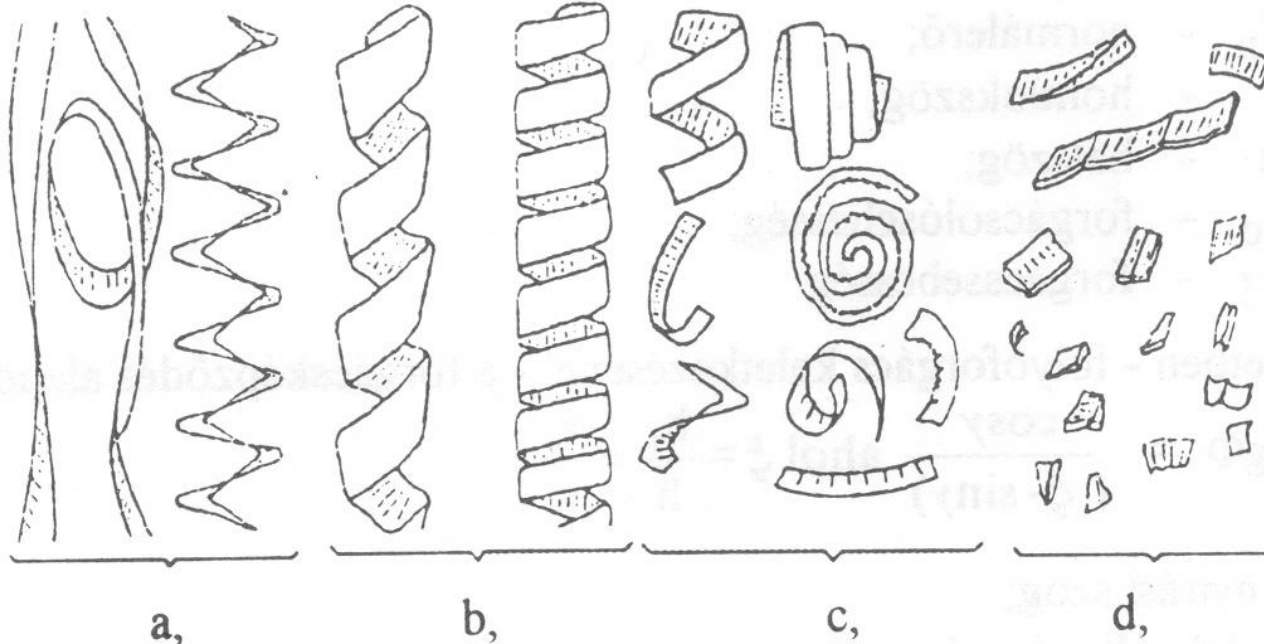
Alakváltási tényező (ξ):

Minél kisebb ξ , annál kedvezőbb a folyamat.

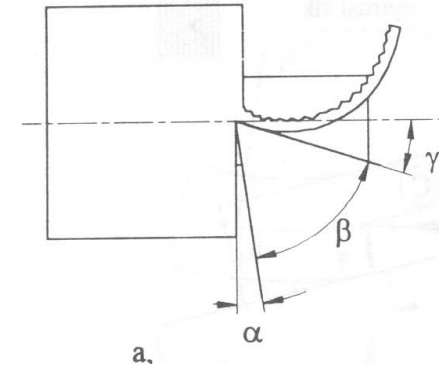
$$\xi = \frac{h_1}{h}$$

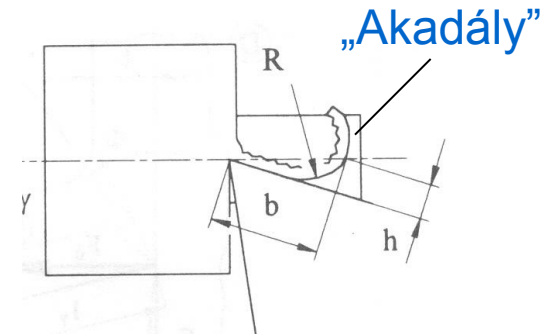
Forgácsformák

Forgácstörés

A forgács „szabodon” fut le

A forgács lefutása során akadályba ütközik eltörik

A forgácsolás energetikai kérdései

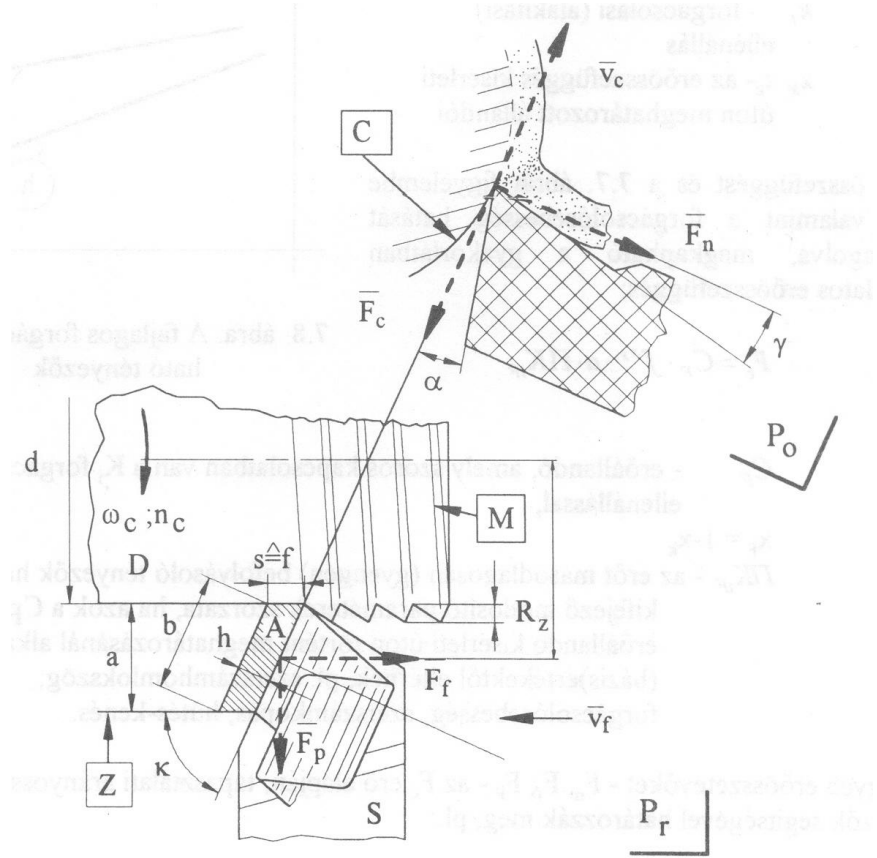
Szerszám-munkadarab között
erők hatnak (7.3.) (7.7.)

Fajlagos forgácsolóerő:

$$k_c = \frac{F_c}{A}$$

Forgácsolási teljesítmény:

$$P_c = F_c v_c = k_c q_c$$

7. 7. ábra. 3D-s forgácsolási modell általános vázolata

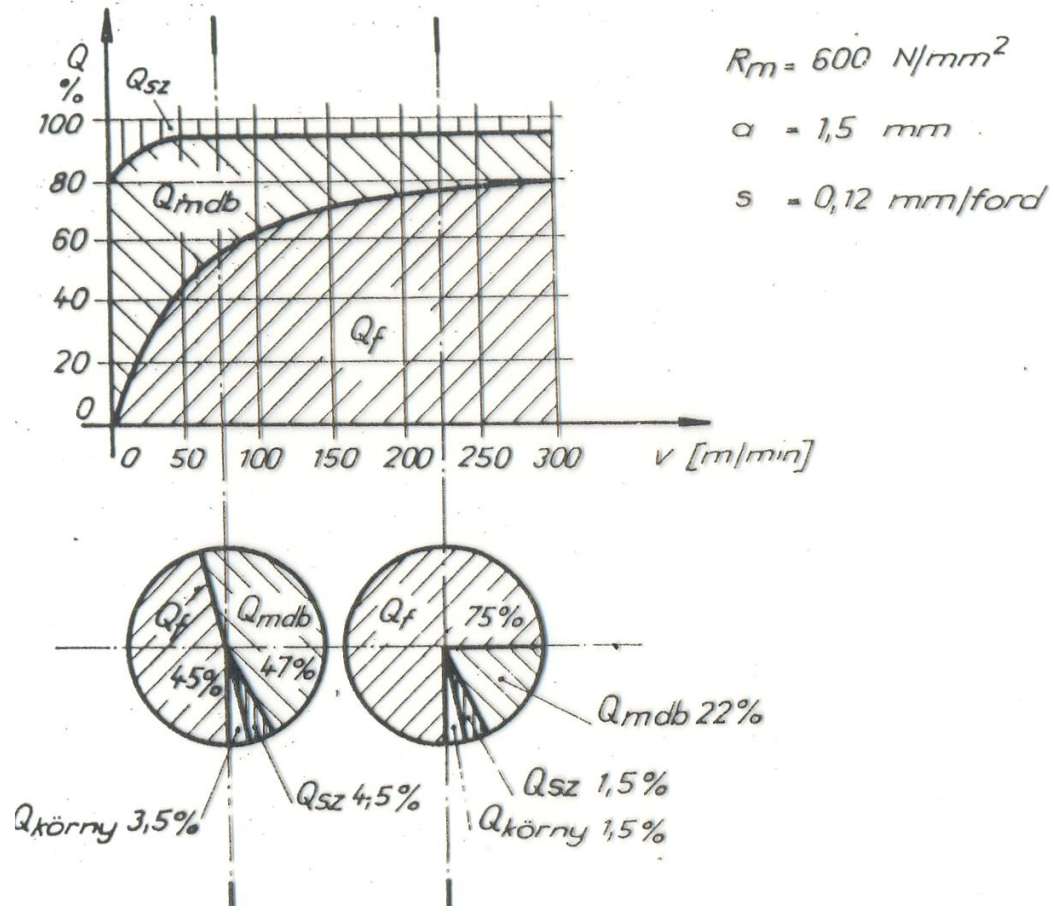

A forgácsolás energetikai kérdései

Termikus jelenségek

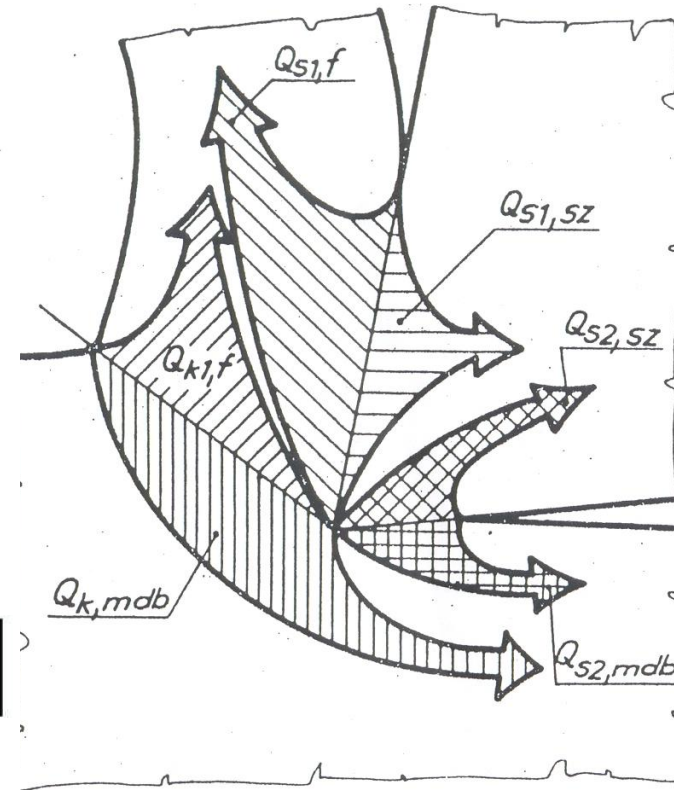
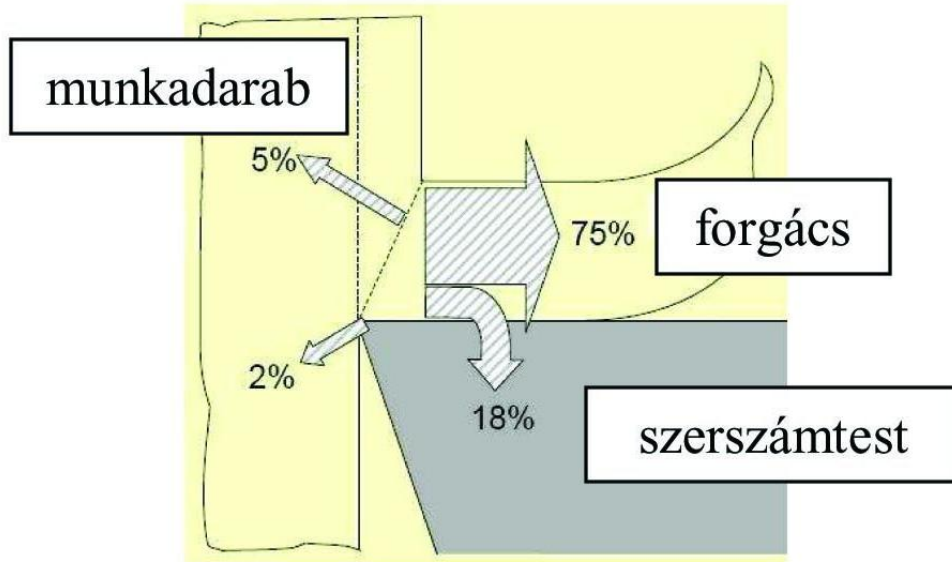
A mechanikai energia teljesen hővé alakul

☞ 75-85% a forgácsba.

A forgácsolási sebesség és a hőeloszlási arányok összefüggése

A forgácsolás energetikai kérdései

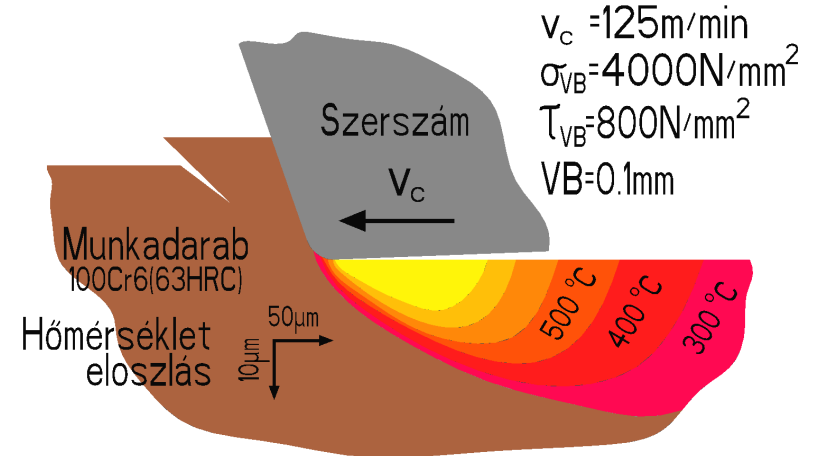
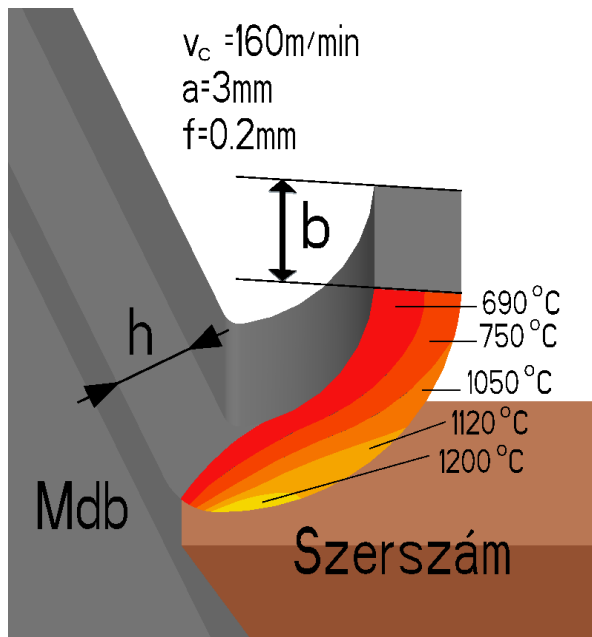

6.2. ábra

A forgácsolásban értelmezhető egyszerűsített hőáramlás vázlatja

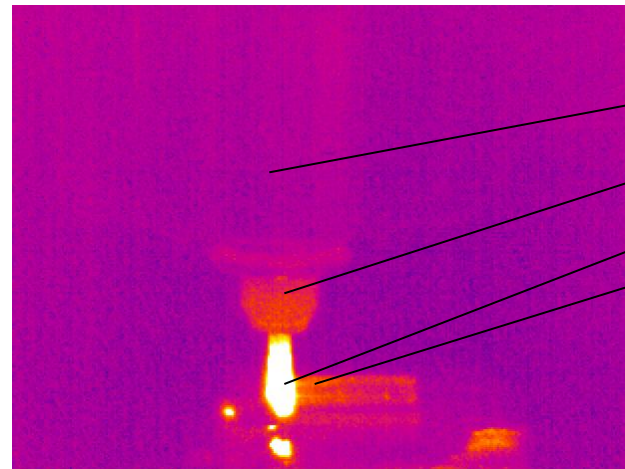

A forgácsolás energetikai kérdései

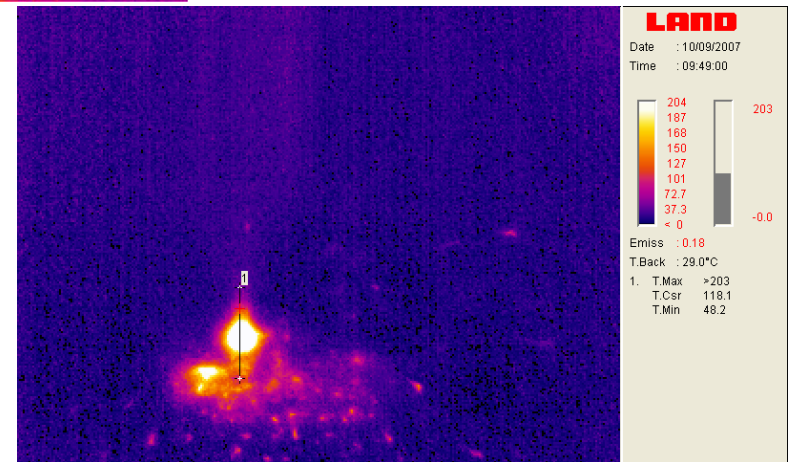
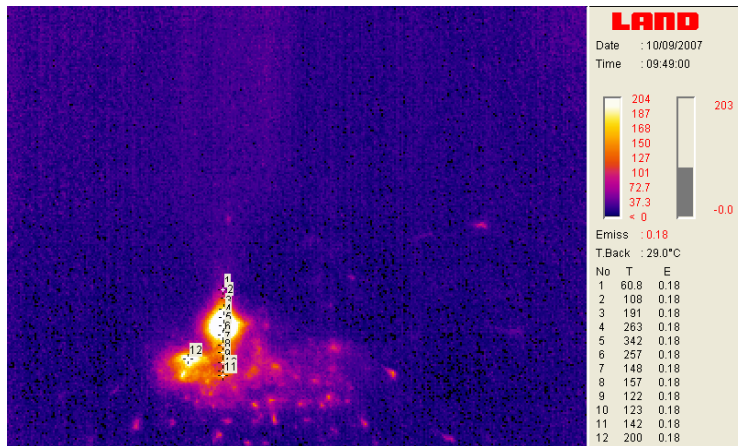

Hőterkép a megmunkálásról:

Főorsó
SK40 befogó
Szerszám
Próbatest

A forgácsolás energetikai kérdései

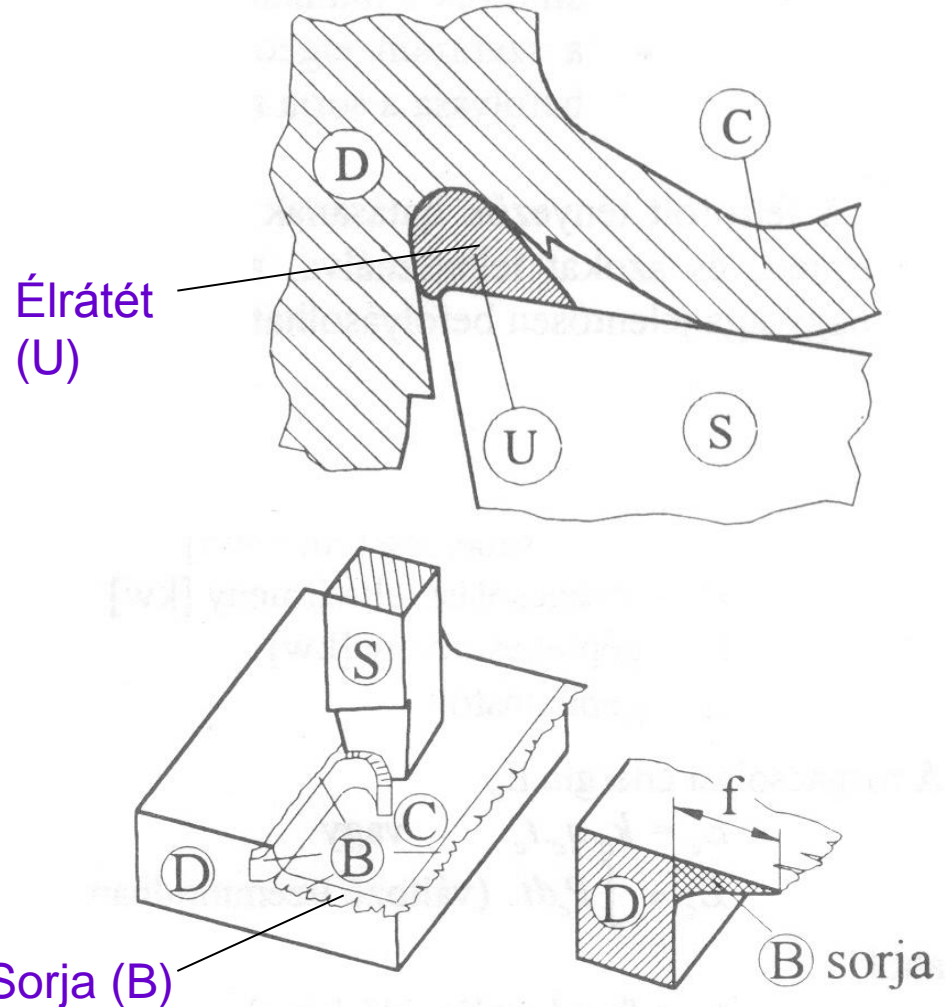
❖ Élrátétképződés

☞ ábra

➤ Keletkezése

➤ A forgácsolási sebesség hatása

❖ Sorjaképződés

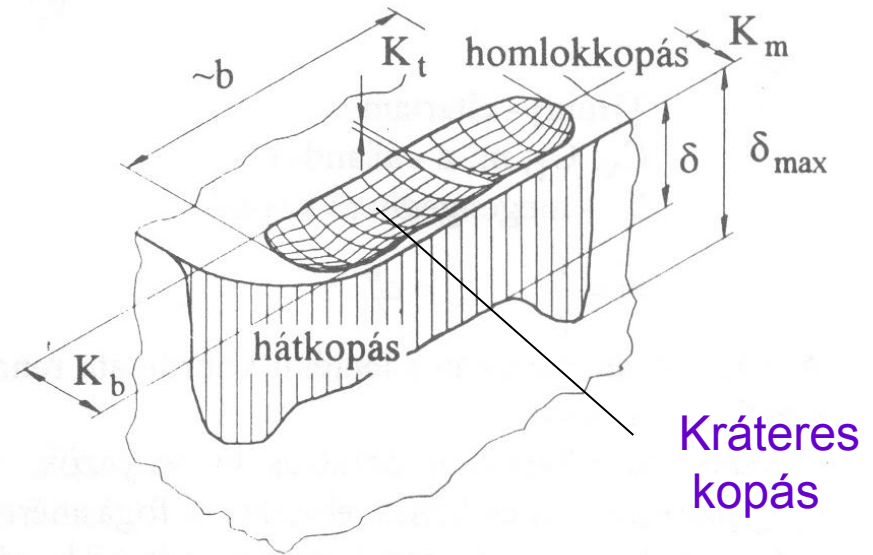

Szerszámelhasználódás

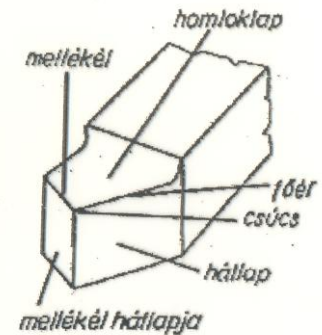
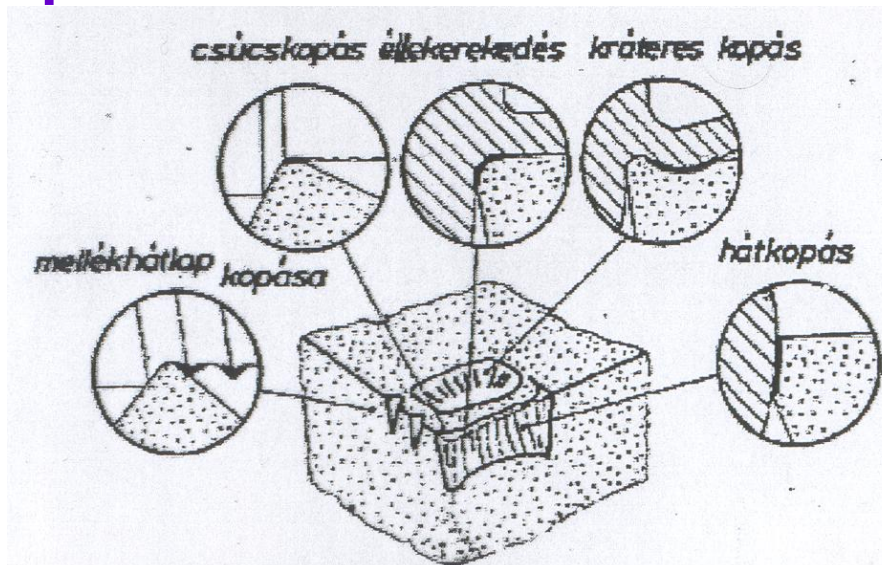
A kopás mechanizmusa,
kopásformák ➡ 7.12.

Hátkopás

Homlokkopás, vagy kráteres
kopás

7.12. ábra. Szerszámkopás

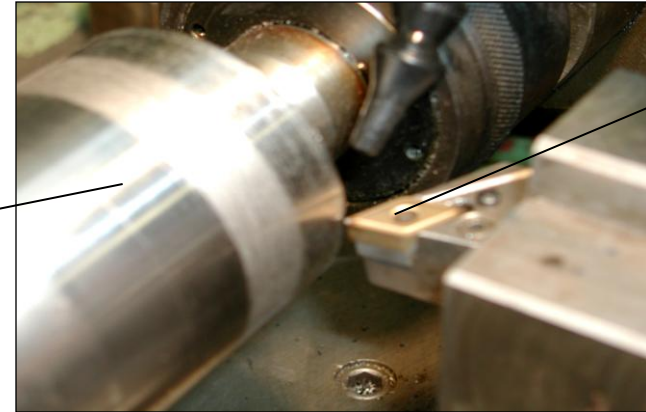

Szerszámelhasználódás

A szerszámkopás
(hátkopás)
mérése

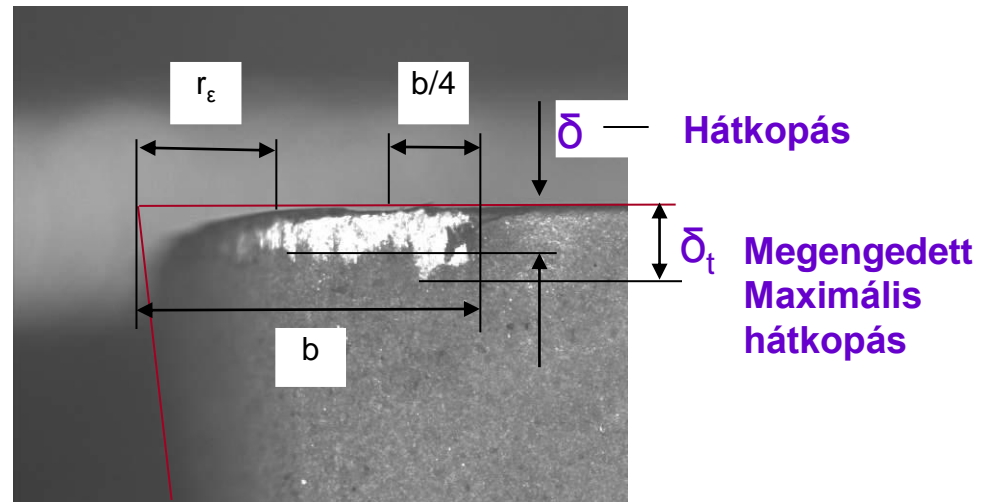
Munkadarab

Szerszám

Hátkopás ➡ δ

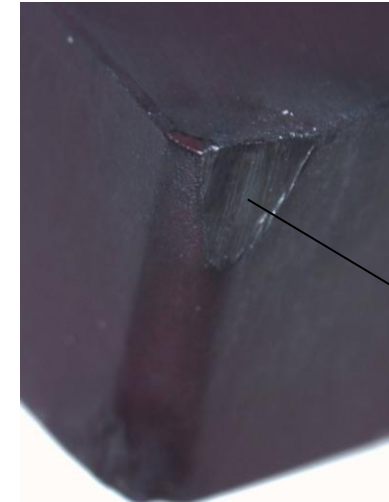
Megengedett maximális
hátkopás ➡ δ_t

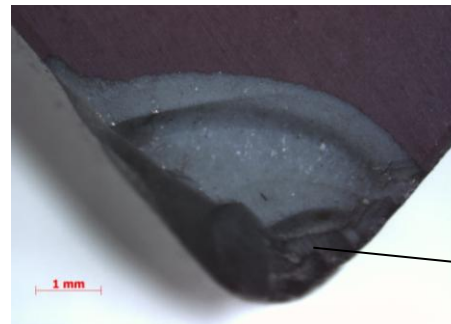

Szerszámelhasználódás

Példák a
szerszámkopásokra
Hátkopás
Homlokkopás és élkopás

Hátkopás

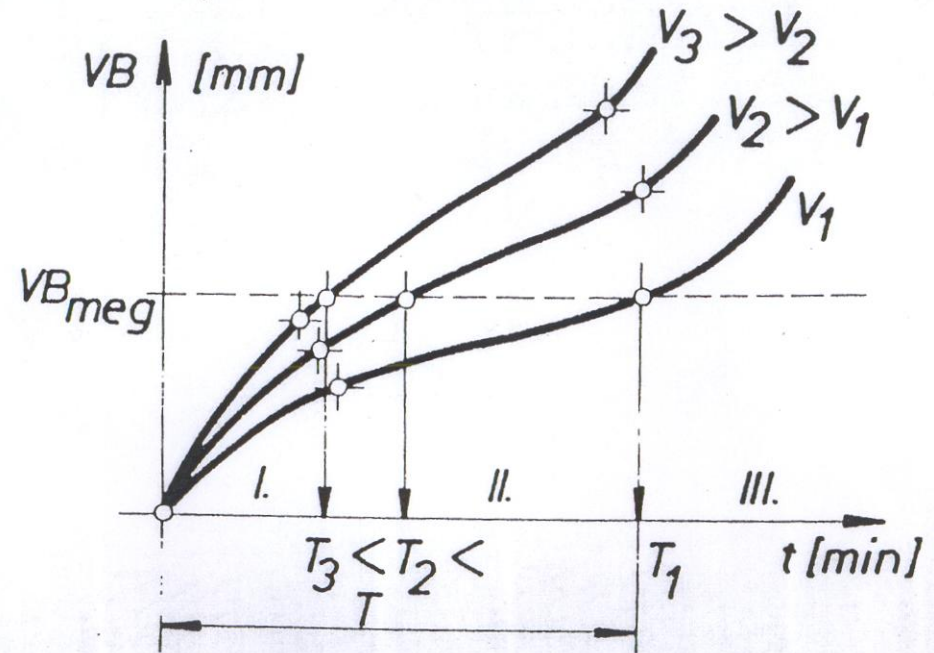

Homlokkopás és élkopás

Szerszámelhasználódás

A kopás mechanizmusa

- I. Kezdeti kopás szakasza
- II. Egyenletes kopás szakasza
- III. Túlkopás szakasza

7.2-7. ábra. A hátkopásgörbe és jellegzetes szakaszai
s: Igaz Jenő: Forgácsoló megmunkálás II./1.-7.3.ábra / 149. c

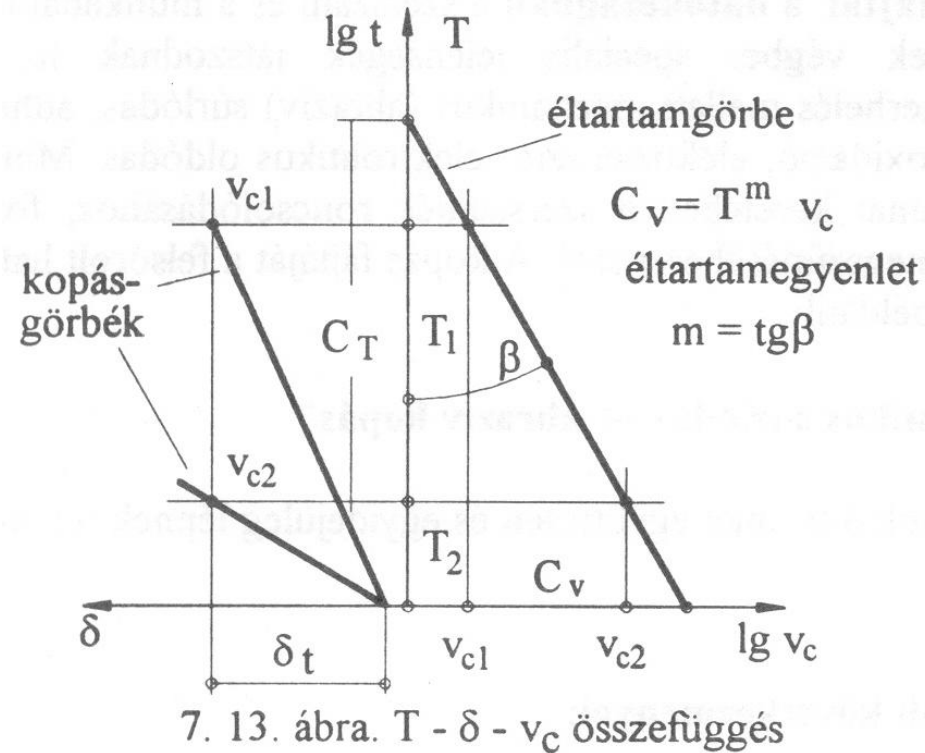
Szerszáméltartam

Az az idő, amelyet a szerszám utánélezés vagy csere nélkül forgácsolásban eltölt.

Éltartamkritérium: éltartamot a maximálisan megengedhető kopás (δ_t) nagyságával határozzák meg.

TAYLOR éltartamkritérium

 7.13. ábra

$$C_v = T^m$$

$$v_c$$

Szerszáméltartam

$$C_v = T^m v_c$$

C_v állandó

T éltartam (min)

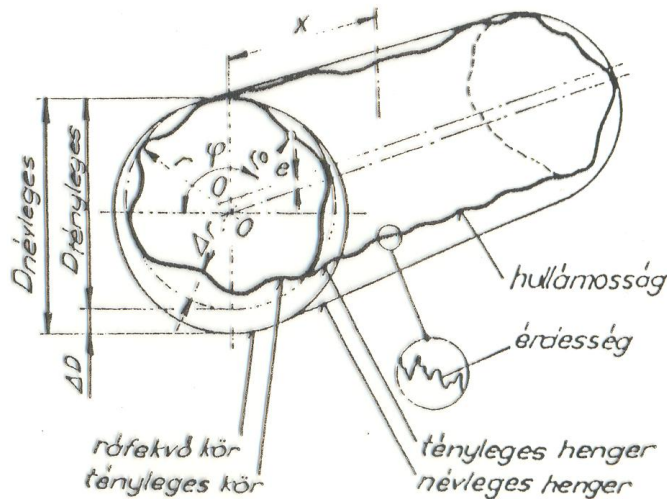
m éltartamkitevő

V_c forgácsolási sebesség

δ_t megengedhető kopás

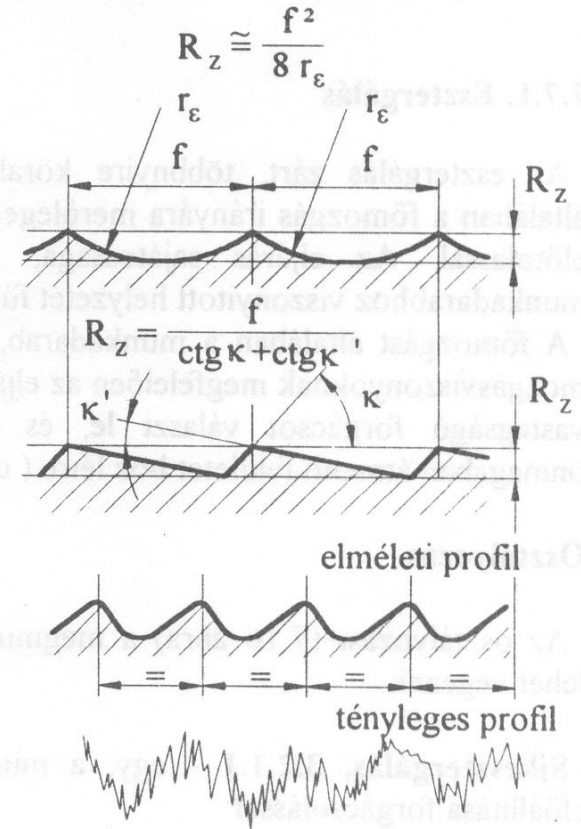
Felületi érdesség

Mikroegyenetlenség R_z elméleti érdesség

4.1.11. ábra A megmunkált felületen észlelhető egyenetlenségek

Forrás: Igaz Jenő: Forgácsoló megmunkálás II/1. 8.1. ábra 185. old.

7. 15. ábra. A forgácsolt felület mikroegyenetlenségei. Elméleti és tényleges érdesség

Felületi érdesség mérése

PROG: B2
LT 5.60 MM
LM 4.00 MM
LC 0.80 MM

R PROFIL
LC 0.80 MM
VER 5.0 YM
HOR 500.0 YM

RT 7.90 YM
RMAX 4.40 YM
RA 1.18 YM

**Köszönöm
megtisztelő figyelmüket!**